

Міністерство внутрішніх справ України
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**КВАЛІФІКАЦІЯ ЗЛОЧИНІВ
В ЕКОНОМІЧНІЙ СФЕРІ**

Методичні рекомендації

Колектив авторів

Дніпро
2020

УДК 343.7 : 343.72
А 45

*Рекомендовано науково-методичною
радою Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(протокол № 3 від 19.11.2020р.)*

Рецензенти:

Дараган В.В. - д.ю.н., доцент, завідувач кафедри оперативно-розшукової діяльності ФПФПКП ДДУВС.

Бобров Д.Ю. - оперуповноважений 4-го відділу (протидії організованим злочинним групам в органах державної влади) УСР в Дніпропетровській області ДСР НП України, майор поліції.

А 45 Кваліфікація злочинів в економічній сфері: метод. рекомендації; кол. авт. Дніпро: ДДУВС, 2020. 56 с.

Надано кримінально-правову кваліфікацію та фабули кримінальних правопорушень, які допомагають зрозуміти способи виявлення та документування фактів кримінальних правопорушень вчинених в сфері економіки.

Для працівників підрозділів стратегічних розслідувань Національної поліції, курсантів та викладачів ЗВО МВС.

Колектив авторів:

Санакоев Д.Б. – к.ю.н., доцент, завідувач кафедри фінансових та стратегічних розслідувань ФПФПСР ДДУВС, підполковник поліції.

Некlesa О.В. – науковий співробітник навчально-наукової лабораторії з дослідження проблем протидії організованій злочинності та корупції ФПФПСР ДДУВС, старший лейтенант поліції.

Єфімов В.В. – к.ю.н., доцент, доцент кафедри фінансових та стратегічних розслідувань ФПФПСР ДДУВС, підполковник поліції.

Палешко Я.С. – к.ю.н., старший науковий співробітник навчально-наукової лабораторії з дослідження проблем протидії організованій злочинності та корупції ФПФПСР ДДУВС.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. КВАЛІФІКАЦІЯ ЗЛОЧИНІВ В ЕКОНОМІЧНІЙ СФЕРІ	
1.1. Кваліфікація привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (ст. 191 КК України)	5
1.2. Кваліфікація службового підроблення (ст. 366 КК України)	12
1.3. Кваліфікація зловживання владою або службовим становищем (ст. 364 КК України)	19
1.4. Кваліфікація службової недбалості (ст. 367 КК України)	27
1.5. Кваліфікація легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом (ст. 209 КК України)	31
ВИСНОВКИ	52
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	53

ВСТУП

Проаналізувавши функціонування системи публічних закупівель в нашій державі з урахуванням останніх змін в законодавчій базі яка регулює таку діяльність, ми спостерігаємо низку невирішених питань із законодавчого регулювання такої системи. Сьогодні ми бачимо, що замовник, має можливість шляхом використання прогалин нормативно-правового регулювання цієї сфери, створювати передумови за яких перемагає в закупівлі підприємство яке становить інтерес для самого замовника (директора, членів тендерного комітету або уповноваженої особи із закупівлі), а від того з'являється велика кількість зловживань як з боку замовників так і з боку учасників публічних закупівель.

Вивчивши та проаналізувавши (з урахуванням практичних показників спеціально уповноважених правоохоронних органів) правопорушення, здійснені розпорядниками державних коштів маємо висновок, що більшість правопорушень скоєно саме під час проведення державних закупівель. Вказані правопорушення мають системний характер.

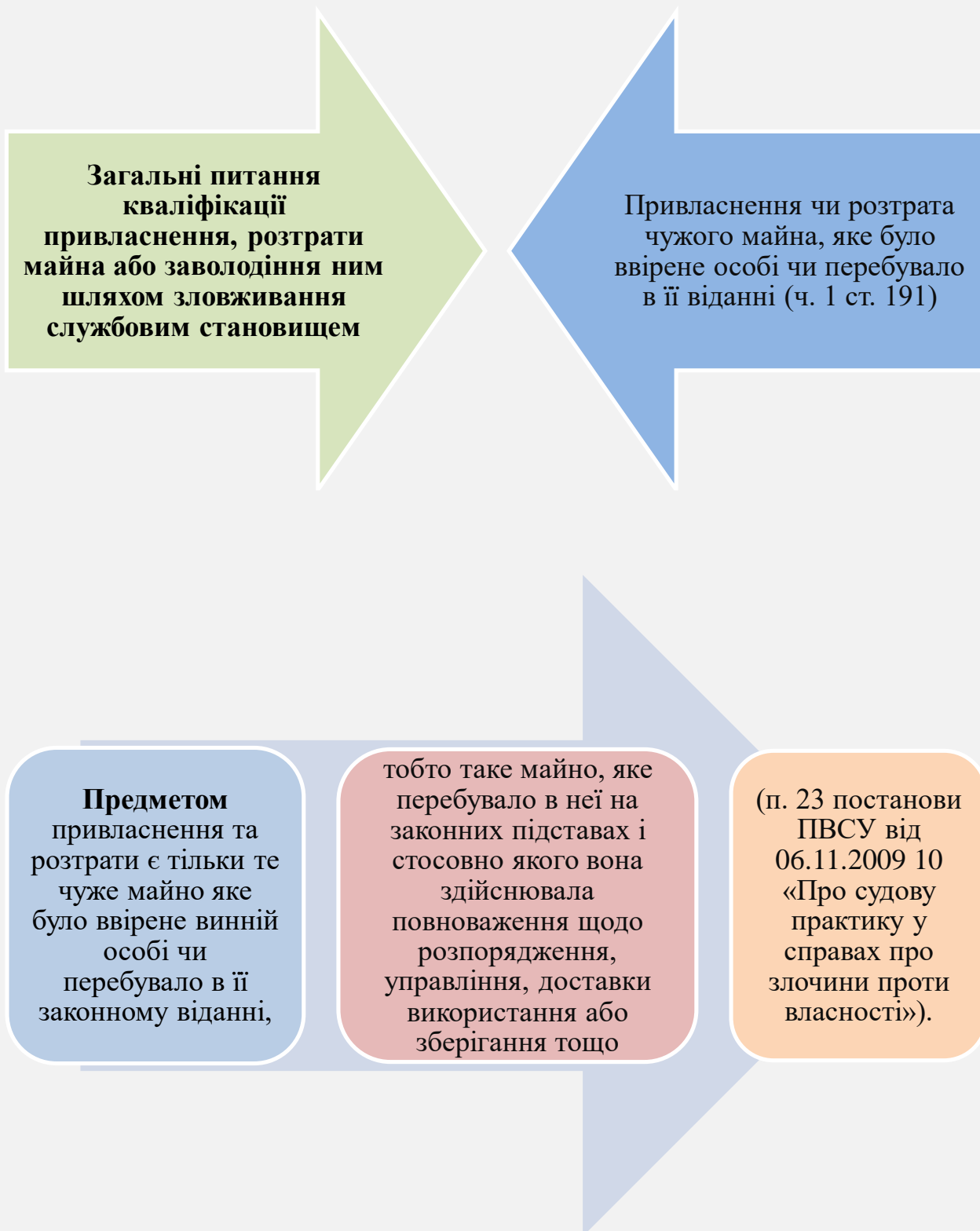
Окрім вищезазначеного, спостерігається здійснення закупівель за завищеними цінами, в тому числі, закупівлі із завищеною очікуваною вартістю, яка не відповідає розміру бюджетного призначення. В деяких випадках зустрічається просування в якості «Технічного учасника» взагалі фіктивні підприємства, так звані «Одноденні підприємства» - зареєстровані з метою участі в якості конкурента, які подають пропозицію із ціною вищою ніж підприємство яке становить інтерес замовника з метою створення фіктивної конкуренції.

За результатами закупівлі, інколи можемо спостерігати не якісне виконання договорів, без підставне збільшенням ціни договору після проведення тендера - оскільки не передбачається обов'язкове інформування щодо виконання договору на всіх його стадіях, змову між службовими особами замовника та службовими особами учасника, метою якої є невиконання або неякісне виконання договорів.

Замовники закупівель, заводять в якості учасників підконтрольні підприємства, які в подальшому отримують перемогу та підприємства, які заводяться штучно для участі в якості технічного учасника. Технічні учасники вказують у тендерних пропозиціях більш високі ціни на відміну від підконтрольного замовнику підприємства. За результатами проведених публічних закупівель, замовником оприлюднюється на веб-порталі уповноваженого органу рішення (повідомлення) про перемогу підприємства підконтрольного замовнику, яке має нижчу ціну.

РОЗДІЛ 1. КВАЛІФІКАЦІЯ ЗЛОЧИНІВ В ЕКОНОМІЧНІЙ СФЕРІ

1.1. Кваліфікація привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (ст. 191 КК України)

У випадку **привласнення** повноваження щодо майна використовуються для обернення винною особою на свою користь (шляхом його незаконного утримання, неповернення, відокремлення від іншого ввіреного майна чи іншого відчуження всупереч цільовому призначенню (договірних умов або чинного законодавства). Майно із законного володіння переходить у незаконне володіння винного.

Так, міською радою в особі міського голови гр. П та ТОВ «СТЕК» в особі директора С, укладено договір на виконання підрядних робіт. Загальна сума робіт по договору підряду складає 5 500 000 грн. 00 коп.

Міським головою П та директором ТОВ «СТЕК» гр. С за підписом та відтиском печатки відповідальної особи, інженера технічного нагляду гр. І складено та підписано офіційні документи – акти приймання виконаних підрядних робіт Ф КБ-2в.

Відповідно до відомостей офіційного веб-порталу e-data.gov.ua міською радою на розрахунковий рахунок ТОВ «СТЕК» на підставі вищевказаних актів приймання виконаних будівельних робіт перераховано грошові кошти в сумі 5 500 000, 00 грн. за договором (згідно актів приймання виконаних будівельних робіт).

Судовим експертом за результатами проведення судово-будівельної експертизи складено висновок по кримінальному провадженню про невідповідність між фактично виконаним об'ємом робіт на об'єкті будівництва і актами приймання виконаних будівельних робіт фКБ2в по договору, які підписані між замовником - міською радою в особі її голови гр. П та підрядником - ТОВ «СТЕК» в особі його директора гр. С, складає 900 000, 00 грн.

Відповідно до описової частини судово-будівельної експертизи, фактично на об'єкті не виконані роботи та відсутні матеріали які зазначені в одному із актів виконаних будівельних робіт.

Таким чином, директор ТОВ «СТЕК» гр. С, вніс недостовірні відомості про обсяги та вартість виконаних підрядних робіт до офіційних документів – актів приймання виконаних підрядних робіт Ф КБ-2в складених за договором в результаті чого привласнив бюджетні кошти в розмірі 900 000, 00 грн.

Гр. С повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 191 КК України.

У разі **розтрати** повноваження щодо майна використовуються для повернення винною особою майна на користь інших осіб, в тому числі, це може бути відчуження майна іншим особам для споживання, як подарунок чи товар, в обмін на інше майно тощо. На відміну від привласнення, в разі розтрати не фіксується етап незаконного володіння винним майном.

Так, районна рада на сесії вирішила внести зміни до попереднього рішення «Про затвердження в новій редакції програми фінансової підтримки комунального підприємства «Слуга» (засновником якого є районна рада) на рік» виклавши додатки програми фінансової підтримки КП «Слуга». Орієнтований обсяг фінансування на рік, згідно додатку до рішення становить – 3 000 000,00 грн. Для придбання спеціалізованої техніки, навісного обладнання, транспортного обладнання та допоміжного приладдя передбачено фінансування в розмірі – 2 500 000,00 грн. та для придбання вантажного автомобіля 500 000,00 грн.

З метою реалізації програми фінансової підтримки, між продавцем в особі гр. П та покупцем в особі директора КП «Слуга» районної ради гр. С укладено договір купівлі – продажу щодо придбання у власність покупця автомобіля «КРАЗ». Згідно платіжного доручення та накладної на розрахунковий рахунок гр. П сплачено кошти в сумі 370 000,00 грн.

Через тиждень з моменту закупівлі автомобіля «КРАЗ», укладено договір купівлі – продажу між продавцем в особі гр. П та покупцем в особі директора КП «Слуга» селищної ради гр. С щодо придбання у власність покупця навісний механізм «Ковш» який є невід'ємною складовою частиною, що є заводською комплектуючою частиною автомобіля КРАЗ». Згідно платіжного доручення та накладної на розрахунковий рахунок гр. П сплачено кошти в сумі 130 000,00 грн.

В ході проведення огляду за участі судового експерта, встановлено не відповідність фактично закупленої техніки та обладнання технічним, якісним, кількісним вимогам предмета закупівлі. Судовим експертом за результатами проведення автотоварознавчої експертизи складено висновок по кримінальному провадженню, яким встановлено середньоринкову вартість предметів закупівлі на загальну суму 310 000, 00 грн. та визначено, що автомобіль укомплектований навісним механізмом «Ковш» заводом виробником.

Висновком судового експерта за результатами проведення економічної експертизи встановлено суму збитків заподіяних місцевому бюджету, що становить 190 000, 00 грн.

Таким чином, директор КП «Слуга» гр. С шляхом уникнення процедури публічних закупівель, не оприлюднивши оголошення про проведення відкритих торгів та інформацію про укладені договори на сайті уповноваженого органу, з метою ухилення від процедури закупівлі та недопущення інших учасників до процедури відкритих торгів, під час здійснення закупівлі за бюджетні кошти спеціалізованої техніки з навісним обладнанням, здійснив розтрату бюджетних коштів, шляхом перерахування вказаних коштів на розрахунковий рахунок фізичної особи продавця, який фактично здійснив постачання товару по завищеній вартості та яке не відповідало технічним, якісним та кількісним вимогам предмета закупівлі, спричинивши таким чином територіальній громаді матеріальних збитків в розмірі 190 000, 00 грн.

Гр. І повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 191 КК України.

Злочин, відповідальність за який передбачено ст. 191 КК України, є закінченим з моменту настання суспільно небезпечних наслідків у формі майнової шкоди (на суму, що перевищує 0,2 неоподаткованого мінімуму доходів громадян), яка проявляється у припиненні можливості власника реалізувати правомочності щодо володіння, користування та розпорядження відповідним майном.

Майно на законних підставах і в передбаченому законом порядку передається винному для володіння та користування чи розпорядження, в тому числі й під час виконання трудових обов'язків чи інших обов'язків за домовленістю із власником чи уповноваженою ним особою в межах цивільно-правової угоди. При цьому статус матеріально відповідальної особи є не обов'язковим.

Під заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем розуміється наступний спосіб незаконного заволодіння майном, за якого службова особа зловживає наданими їй владними, організаційно-розпорядчими та (або) адміністративно-господарськими повноваженнями

дає незаконні вказівки матеріально відповідальним підлеглим про видачу майна,

заволодіває майном шляхом підроблення документів, незаконного отримання премій, надбавок тощо.

При цьому службова особа лише в тому випадку може бути суб'єктом злочину, передбаченого ст. 191 КК України, якщо привласнення, розтрата чи інше заволодіння чужим майном здійснюється **шляхом використання службових повноважень усупереч інтересам служби**, тобто зловживаючи ними.

Так, між державним підприємством «Б» та товариством з обмеженою відповідальністю «Ц» укладено договір на виконання робіт. Згідно умов договору, замовник доручає, а Виконавець приймає на себе виконання робіт із: «Розробка проектної документації на будівництво майданчика для сортування, тимчасового зберігання та кондиціонування відходів і забрудненого обладнання».

Вартість робіт, передбачених пунктом договору, визначається договірною ціною та кошторисами в розрізі видів робіт, які є невід'ємною частиною цього договору та підставою для проведення взаємних розрахунків. Згідно умов договору, вартість робіт по договору складає 1 000 000,00 грн.

Згідно умов договору, договір діє на умовах, згідно якої фактичні правовідносини між сторонами розпочинаються датою юридичного оформлення, вважається дата з моменту підписання сторонами та скріплення печатками сторін. До договору додається: завдання на проектування; календарний план виконання робіт; договірна ціна; кошториси та ін.

Всупереч умов договору та договірної ціни на виконання проектно-вишукувальних робіт не проведена експертиза проектної документації, що складена ТОВ «Ц», однак її вартість у повному обсязі оплачена замовником за рахунок бюджетних коштів, при цьому використання проектної документації за цільовим призначенням, без проведення державної експертизи та її затвердження, згідно вимог законодавства України, не можливе.

Таким чином, директор ТОВ «Ц» гр. С, будучи службовою особою, яка постійно займає у товаристві посаду, пов'язану з виконанням організаційно-розпорядчих та адміністративно-господарських обов'язків, маючи умисел на заволодіння чужим майном, шляхом зловживання своїм службовим становищем, в порушення умов пункту договору на виконання робіт з розробки проектної документації на будівництво майданчика для сортування, тимчасового зберігання та кондиціонування відходів і забрудненого обладнання ТОВ «Ц» не виконані. Директор ТОВ «Ц» гр. С, шляхом зловживання своїм службовим становищем, вніс до офіційних документів – актів задачі приймання робіт на загальну суму 1 000 000, 00 грн., завідомо неправдиві відомості щодо відсутності претензій, належного виконання робіт та передання проектної документації, що не відповідає дійсності, достовірно знаючи, що в супереч вимог Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» та постанови Кабінету Міністрів України №560 від 11 травня 2011р. «Про затвердження Порядку затвердження проектів будівництва і проведення їх експертизи та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України» державна експертиза проектної документації по вказаному

договору не проводилась та відповідно відсутній звіт експертної організації щодо проведення експертизи проектної документації на будівництво.

Отже, гр. С протиправно використав вказані вище офіційні документи як підставу для отримання коштів по договору на виконання робіт без фактичного та належного виконання робіт, які є предметом договору, та згідно платіжних доручень безпідставно отримав на розрахунковий рахунок ТОВ «Ц», бюджетні кошти на загальну суму 1 000 000,00 грн., що підтверджується висновком судового експерта науково-дослідного експертно-криміналістичного центру, в результаті чого заволодів вказаними бюджетними коштами, якими розпорядився на власний розсуд, чим спричинив майнову шкоду державному підприємству «Бар'єр» у особливо великому розмірі на суму 1 000 000,00 грн., яка в шістьсот і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

Гр. С повідомлено про підозру у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 5 ст. 191, ч. 1 ст. 366 КК України.

1.2. Кваліфікація службового підроблення (ст. 366 КК України)

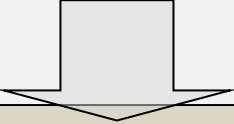

Предмет (офіційні документи) є обов'язковою ознакою службового підроблення.

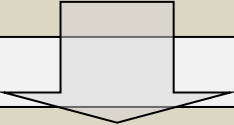
Документи, що містять зафіксовану на будь-яких матеріальних носіях інформацію, яка підтверджує чи посвідчує певні події, явища або факти, які спричинили чи здатні спричинити наслідки правового характеру являються **офіційними документами**. У правозастосовній діяльності як докази використовуватися документи, які видаються, складаються або посвідчуються уповноваженими (за компетенцією) особами органів державної влади, місцевого самоврядування, об'єднань громадян, юридичних осіб незалежно від форми власності та організаційно-правової форми, а також окремими громадянами, у тому числі само зайнятими особами, яким законом надано право у зв'язку з їх професійною чи службовою діяльністю складати, посвідчувати та видавати певні різновиди документів, складених із дотриманням передбачених законом форм та реквізитів.

Складання документів із недостовірною інформацією - виготовлення документа, що містить інформацію, яка не відповідає дійсності. При цьому, форма та реквізити самого документа відповідають необхідним вимогам закону.

Видача документів із неправдивою інформацією є передача юридичним або фізичним особам такого документа, зміст якого повністю або частково не відповідає дійсності та який був складений службовою особою, яка його видала, або іншою службовою особою до компетенції якої належить відпрацювання необхідних відомостей. Видача документа із неправдивою інформацією буде й у випадку, якщо документ складено приватною особою та в подальшому засвідчений службовою особою й виданий нею іншим фізичним чи юридичним особам від імені організації, яку представляє службова особа, що видала документ.

Внесення до документів неправдивих відомостей є відображення у офіційному документі інформації, яка повністю або частково не відповідає дійсності. При цьому, форма та реквізити самого документа відповідають необхідним вимогам закону.

Інше підроблення документів є результатом повної або часткової зміни змісту документа та/або його реквізитів шляхом їх дописок, підчищень, виправлень, витравлювань чи використання будь-яких інших подібних до вказаних способів. Своєрідним антиподом внесення до документа неправдивих відомостей є поняття «Інше підроблення документів», оскільки в цьому випадку не вносяться неправдиві відомості до документа, а знищуються або виправляються відомості, які відповідають дійсності та вже є у документі.

а також постійно чи тимчасово обіймають в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах чи організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій,

особи, які постійно, тимчасово чи за спеціальним повноваженням здійснюють функції представників влади чи місцевого самоврядування,

Є
службовим
и особами

або виконують такі функції за спеціальним повноваженням, яким особа наділяється повноважним органом державної влади, органом місцевого самоврядування, центральним органом державного управління із спеціальним статусом, повноважним органом чи повноважною службовою особою підприємства, установи, організації, судом або законом (ч. 3 ст. 18 КК).

Так, службові особи ТОВ «Х» за місцем здійснення господарської діяльності, вносять недостовірні відомості до договорів поставки ТМЦ та інших офіційних документів бухгалтерської та податкової звітності.

За інформацією ГУ ДПС, під час проведеного аналізу податкових накладних, зареєстрованих в Єдиному реєстрі податкових накладних (ЄРПН) встановлено, що підприємством ТОВ «Х» задекларовано операції з придбання ТМЦ, а саме: амофос, селітра на загальну суму ПДВ 120 000,00 грн. від постачальника ТОВ «А» та карбамід, селітра аміачна, розчин селітри кальцієвої, брикети паливні, сульфат калію на загальну суму ПДВ 135 000,00 грн. від постачальника ТОВ «Т».

Проведеним аналізом ЄРПН в розрізі номенклатурних позицій за весь період діяльності ТОВ «А» та ТОВ «Т» було встановлено, що останні здійснюють придбання великої кількості ТМЦ, які мають різноманітні характеристики та потребують застосування особливих умов їх транспортування та зберігання.

За результатами аналізу ЄРПН зазначених підприємств по ланцюгу господарських операцій з руху вищезазначеного товару встановлено відсутність джерела його законного введення в обіг та реального задекларованого виробництва. Сукупність фактів та обставин, що характеризують діяльність суб'єктів господарювання задіяних в ланцюгу, свідчить про те, що метою їх функціонування є створення виключно документообігу по фіктивним господарським операціям для отримання податкової вигоди, тобто для здійснення «безтоварних» господарських операцій.

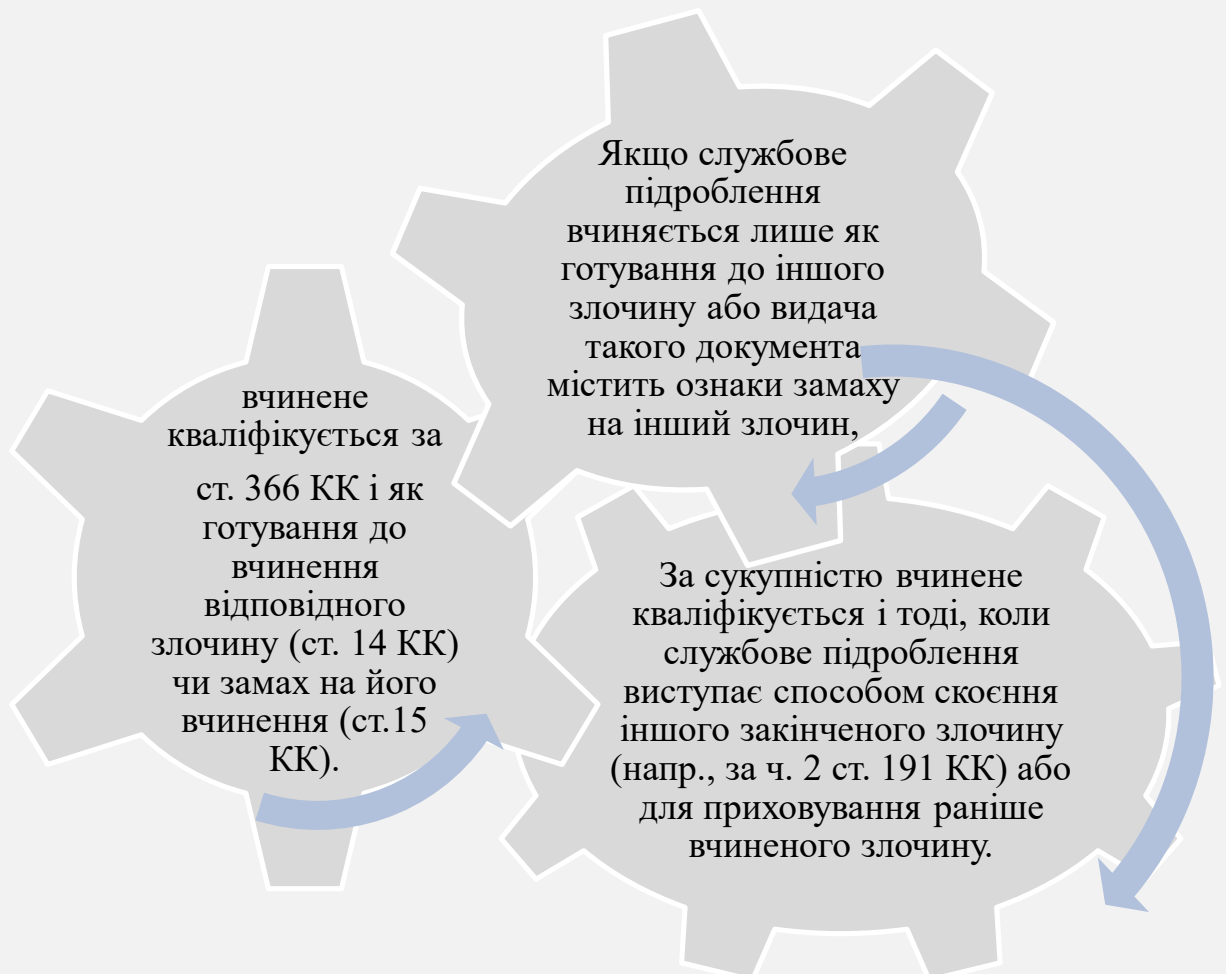
Таким чином, службові особи ТОВ «Х», внесли завідомо неправдиві відомості до договорів поставки та інших бухгалтерських та податкових документів по взаємовідносинам з підприємствами ТОВ «А» та ТОВ «Т», , тобто здійснили службове підроблення.

Таким чином, в діях службових осіб ТОВ «Х» вбачаються ознаки кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 366 КК України.

Особливості кваліфікації службового підроблення за наявності кваліфікуючих ознак

Кваліфікуючою ознакою є така: «Складання, видача службовою особою завідомо неправдивих офіційних документів, внесення до офіційних документів завідомо неправдивих відомостей, інше підроблення офіційних документів (ч. 2 ст. 366)

Тяжкі наслідки (наслідки, які в 250 і більше разів перевищують неоподатковуваний мінімум доходів громадян) повинні перебувати у причинному зв'язку із службовим підробленням.

Так, гр. С, діючи в особистих інтересах, маючи прямий умисел направлений на службове підроблення, тобто складання службовою особою завідомо неправдивих офіційних документів з метою заволодіння чужим майном шляхом обману, будучи службовою особою – юрисконсультом, використовуючи власний ноутбук та багатофункціональний пристрій для роботи з документами, умисно виготовила рішення суду про визнання вихованців КЗ «В» недієздатними та встановлення над ними опіки в особі адміністрації закладу, з одночасним розміщенням у ньому передбачених законом реквізитів, у тому числі сканованої копії печатки суду, та в якому власноручно виконала та таким чином підробила підписи від імені судді гр. П. та народних засідателів гр. Г. та гр. С, тим самим надавши документу завідомо неправдивий статус офіційного.

Згідно висновку судово-почеркознавчої експертизи, в рішенні суду підпис від імені гр. П виконаний гр. С, підпис від імені гр. Г виконаний гр. С, підпис від імені гр. С виконаний гр. С.

В ході досудового розслідування встановлено тридцять фактів, за якими гр. С. з метою отримання державної соціальної допомоги замість вихованців КЗ «В», умисно виготовила рішення суду про визнання вихованця КЗ «В» недієздатним та встановлення над ними опіки, на підставі чого отримала карткові рахунки на своє ім'я на які мали надходити кошти.

Отже, гр. С, працюючи на посаді юрисконсульта КЗ «В» та будучи службовою особою, умисно виготовила завідомо неправдиві рішення суду, про визнання недієздатними вихованців КЗ «В» та встановлення над ними опіки з метою подальшого привласнення цільової соціальної допомоги, що нараховується державою для цих категорій осіб.

Таким чином, в діях гр. С. вбачаються ознаки кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 366, ч. 3.ст 15 ч. 1 ст. 190 КК України.

**Розмежування із суміжними
складами злочинів**

ст. 366 (Службове підроблення)	ст. 366-1 (Декларування недостовірної інформації)
Суб'єкт	
Службова особа як публічного так і приватного права (ч. 3, 4 ст. 18 КК)	Суб'єкти декларування є особи, які відповідно до ч. 1 і 2 ст. 45 закону України «Про запобігання корупції» зобов'язані подавати декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування
Предмет	
Офіційні документи	Декларація особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, передбачена законом України «Про запобігання корупції» або завідомо недостовірні відомості, внесені у таку декларацію
Суспільно небезпечне діяння	
Складання, видача службовою особою завідомо неправдивих офіційних документів, внесення до офіційних документів завідомо неправдивих відомостей, інше підроблення офіційних документів	Подання суб'єктом декларування завідомо недостовірних відомостей у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, передбаченої законом України «Про запобігання корупції», або умисне неподання суб'єктом декларування зазначеної декларації
Момент закінчення злочину	
За ч. 1 ст. 366 злочин визнається закінченим з моменту вчинення діяння незалежно від того, чи спричинили вони наслідки і чи був використаний підроблений документ	Відповідальність за подання суб'єктом декларування завідомо недостовірних відомостей у декларації стосовно майна або іншого об'єкта декларування, що має вартість, настає у випадку, якщо такі відомості відрізняються від достовірних на суму понад 250 прожиткових мінімумів для працездатних осіб.

1.3. Кваліфікація зловживання владою або службовим становищем (ст. 364 КК України)

Загальні питання кваліфікації зловживання владою або службовим становищем

Зловживання владою або службовим становищем, тобто умисне, з метою одержання будь-якої неправомірної вигоди для самої себе чи іншої фізичної або юридичної особи використання службовою особою влади чи службового становища всупереч інтересам служби, якщо воно завдало істотної шкоди охоронюваним законом правам, свободам та інтересам окремих громадян або державним чи громадським інтересам, або інтересам юридичних осіб ч.1 ст. 364)

Під час учинення цього злочину особа може здійснювати

як дії, що безпосередньо входять до кола її службових повноважень, зумовлені покладеними на неї обов'язками з виконання відповідних функцій

так і дії, зумовлені її службовим авторитетом, її зв'язками з іншими службовими особами, можливістю чинити вплив, зумовлений її службовим становищем, на інших службових осіб.

При цьому обов'язковою умовою притягнення до кримінальної відповідальності є встановлення того, що дії винної особи були зумовлені її службовим становищем та перебували у безпосередньому зв'язку з її службовими повноваженнями, або були зумовлені фактичними можливостями, що безпосередньо походять від службового становища винного, виконуваних функцій і наданих повноважень. За відсутності такого зв'язку дії винного підлягають кваліфікації за відповідними статтями КК України, що передбачають відповідальність за злочини проти власності, життя та здоров'я тощо.

Під неправомірною вигодою слід розуміти

грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, будь-які інші вигоди нематеріального чи не грошового характеру, які пропонують, обіцяють, надають або одержують без законних на те підстав.

використання службовою особою влади чи службового становища всупереч інтересам служби (у разі настання відповідних наслідків), учинене в особистих інтересах, відмінних від інтересів одержання неправомірної вигоди, за загальним правилом не є кримінально караним діянням.

Службовими особами у статтях 364, 368, 368-2, 369 КК є особи

які постійно, тимчасово чи за спеціальним повноваженням здійснюють функції представників влади чи місцевого самоврядування, а також обіймають постійно чи тимчасово в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на державних чи комунальних підприємствах, в установах чи організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій, або виконують такі функції за спеціальним повноваженням, яким особа наділяється повноважним органом державної влади, органом місцевого самоврядування, центральним органом державного управління із спеціальним статусом, повноважним органом чи повноважною особою підприємства, установи, організації, судом або законом (п. 1 примітки до ст. 364 КК).

Службовими особами також визнаються посадові особи іноземних держав (особи, які обіймають посади в законодавчому, виконавчому або судовому органі іноземної держави, у тому числі присяжні засідателі, інші особи, які здійснюють функції держави для іноземної держави, зокрема для державного органу або державного підприємства), а також іноземні третейські судді, особи, уповноважені вирішувати цивільні, комерційні або трудові спори в іноземних державах у порядку, альтернативному судовому, посадові особи міжнародних організацій (працівники міжнародної організації чи будь-які інші особи, уповноважені такою організацією діяти від її імені), члени міжнародних парламентських асамблей, учасником яких є Україна, та судді й посадові особи міжнародних судів (п. 2 примітки до ст. 364 КК).

У ст. 364, 368, 368-2 і 369 КК до державних та комунальних підприємств прирівнюються юридичні особи, у статутному фонді яких, державна чи комунальна частка перевищує 50 відсотків або становить величину, що забезпечує державі чи територіальній громаді право вирішального впливу на господарську діяльність такого підприємства.

Злочин є закінченим

з моменту заподіяння істотної шкоди охоронюваним законом правам, інтересам окремих громадян, державним чи громадським інтересам або інтересам юридичних осіб.

Істотною шкодою вважається

така шкода, яка в сто і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян (п. 3 примітки до ст. 364 КК).

Особливості кваліфікації зловживання владою або службовим становищем за наявності кваліфікуючих ознак

Кваліфікуючою ознакою є така: «Зловживання владою або службовим становищем, якщо воно спричинило тяжкі наслідки» (ч. 2. ст. 364)

Тяжкими наслідками вважаються такі наслідки, які В 250 і більше разів перевищують неоподатковуваний мінімум доходів громадян (п. 4 примітки до ст. 364 КК).

У чинній редакції Кримінального кодексу на відміну від попередньої, поняття істотної шкоди та тяжких наслідків стали детально визначеними.

Але, за відповідних обставин справи наслідки нематеріального характеру, які підлягають грошовому оцінюванню (завдана шкода) і за результатами оцінки досягли встановленого розміру («істотної шкоди» чи «тяжких наслідків») із заподіянням шкоди охоронюваних Конституцією України чи іншими законами прав та свобод людини і громадянина (наприклад: політичного, соціального, морального, організаційного або іншого характеру), можуть бути такими:

у випадку порушення законних прав та інтересів громадян - витрати на відновлення прав громадян (виплати незаконно взятому під варту чи ув'язненому або незаконно звільненому з роботи чи навчання, відшкодування за невиконання судового рішення, компенсацію шкоди від поширення відомостей, які ганьблять особу тощо);

у випадку шкоди, яка завдана політичною ситуацією - витрати на проведення нових виборів і заходів антитерористичного характеру тощо;

у випадку організаційної шкоди - витрати на відновлення роботи установи;

у випадку завдання фізичної шкоди - витрати на лікування чи протезування потерпілої особи;

У вирокі (ухвалі) має бути чітко встановлено й доведено, що саме вчинення того чи іншого службового злочину стало причиною відповідних наслідків. Обчислення розміру завданої шкоди також має бути належним чином підтверджено (в т. ч. цивільним позовом, як підтвердження факту та розміру реальної майнової шкоди) та не викликати сумніву (постанова Верховного Суду України від 27.10.2016 у справі № 5-99кс16).

Так, службовими особами ГУ ДФС на користь ТОВ «А» за результатами документальних позапланових виїзних (камеральних) перевірок, незаконно, в порушення норм ст.20, абз. 1, п. 75.1, пп. 75.1.2 п. 75.1 ст. 75, п.п. 78.1.8 п. 78.1 ст. 78, п. 200.11 ст. 200 Податкового кодексу України та постанови Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2010 року №1238 «Про затвердження переліку достатніх підстав, які надають податковим органам право на проведення документальної позапланової виїзної перевірки платника податку на додану вартість для визначення достовірності нарахування бюджетного відшкодування такого податку», затвержені суми бюджетного відшкодування з податку на додану вартість, на загальну суму 10 000 000,00 грн.

Згідно отриманої інформації з Державної казначейської служби України щодо сум ПДВ, які були відшкодовано за звітний період на користь ТОВ «А» вбачається наступне, ТОВ «А» отримано узгоджену суму бюджетного відшкодування ПДВ в розмірі 10 000 000,00 грн.,

ТОВ «А» спеціалізується на виробництві олії та тваринних жирів, вироштовані зернових культур, бобових культур і насіння олійних культур.

Таким чином протягом року, згідно з поданими ТОВ «А» до податкових органів податковими деклараціями з ПДВ, підприємством зараховано від'ємне значення різниці між сумою податкового зобов'язання та сумою податкового кредиту, яке відображене у податкових деклараціях на загальну суму 10 000 000,00 грн. та задекларовано суму бюджетного відшкодування податку на додану вартість. Заявлену ТОВ «А» суму бюджетного відшкодування за вказаний період сформовано за рахунок залишку від'ємного значення різниці між сумою податкового зобов'язання та сумою податкового кредиту, нарахованого за поточний звітний (податковий) період.

Від'ємне значення різниці між сумою податкового зобов'язання та сумою податкового кредиту виникло внаслідок наступних причин: в податковій декларації, підприємством включено обсяги експортних операцій з продажу продукції власного виробництва та придбання з податком на додану вартість на митній території України товарів (послуг) з метою їх використання у межах господарської діяльності платника податку для здійснення операцій, які підлягають оподаткування за ставкою 20 відсотків (в тому числі придбання від основних постачальників товарів – зернових культур).

Одним з основних постачальників продукції, за рахунок якого було сформовано податковий кредит протягом року, було ТОВ «Т» – постачання соняшника.

Причиною виникнення від'ємних значень декларацій з ПДВ, різниці між сумою податкового зобов'язання та сумою податкового кредиту є: придбання сировини, ТМЦ в великих обсягах, від основних постачальників (здійснення експортних операцій, здійснення імпорتنих операцій).

Шляхом аналізу фінансової-господарської діяльності та звітності ТОВ «А», податкових накладних підприємства з ПДВ, додатків 5 до декларацій з ПДВ, інших бухгалтерських документів строгої звітності, було встановлено, що ТОВ «А» внесено до офіційних документів (податкові накладні) операції з придбання товару (соняшник) у ТОВ "Т" на загальну суму 10 000 000,00 грн., в т.ч. ПДВ 1666666,66 грн.

Перевіркою законності формування податкового кредиту ТОВ «А» та подальшого руху товарів від ТОВ «Т» к іншим контрагентам встановлено використання вказаними суб'єктами господарювання схем і механізмів збільшення витрат, податкового кредиту з ПДВ, утворення збитковості/малоприбутковості, заниження доходу/податкових зобов'язань з ПДВ з метою мінімізації податкових зобов'язань.

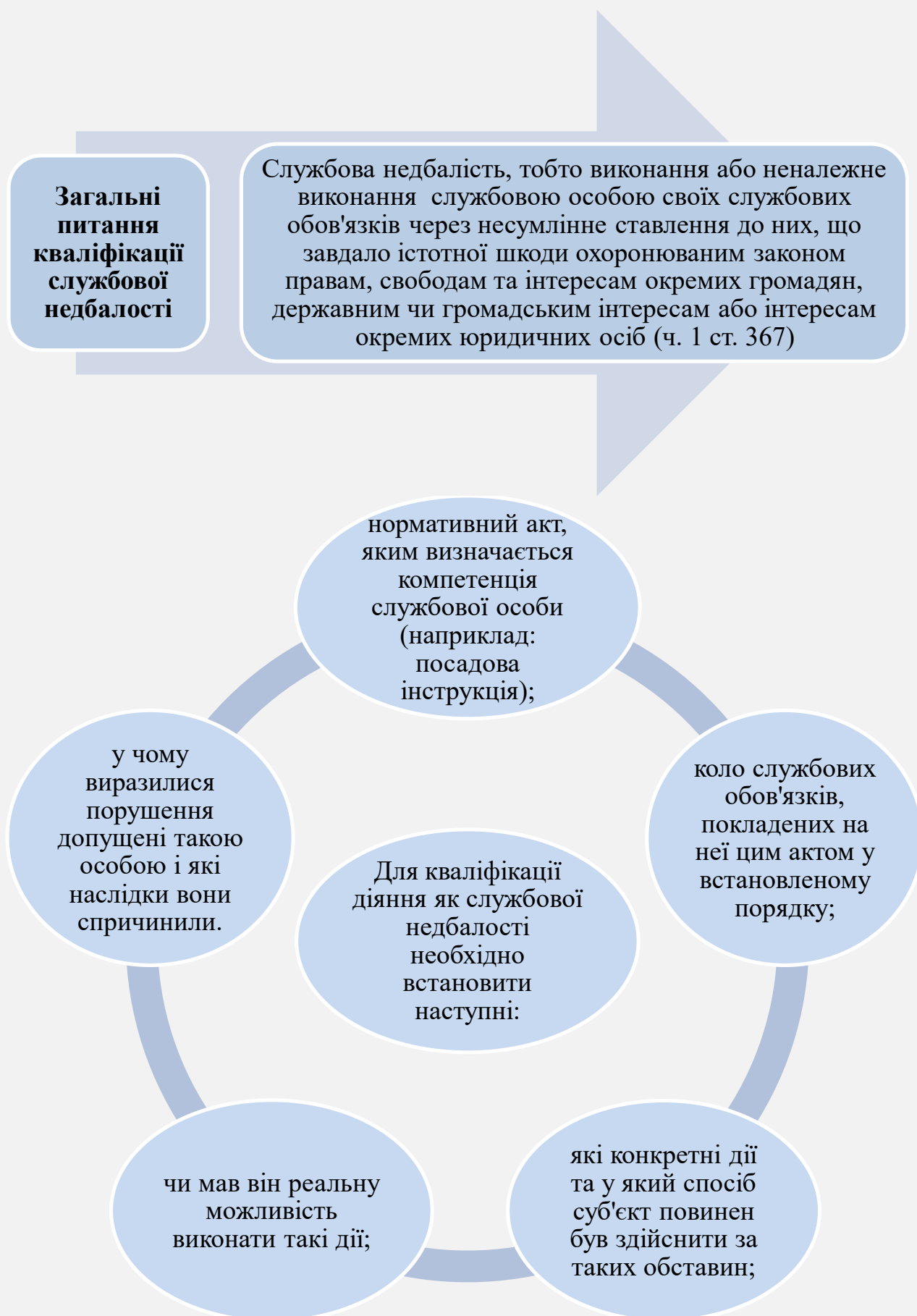
Отже, ТОВ «Т» з метою «балансування» власних податкових зобов'язань з податковим кредитом, складає та формує фінансово-бухгалтерську звітність, в якій зазначає продаж продукції власного виробництва (урожай соняшника) підприємством реального сектору економіки, одним з яких є ТОВ «А», тобто здійснюються безтоварні операції та сприяння незаконній діяльності з мінімізації податкових зобов'язань підприємством реального сектору економіки.

Окрім вищезазначеного, з метою перевірки отриманої інформації, проведено ряд слідчих та негласних слідчих (розшукових) дій відносно службових осіб ГУ ДФС та ТОВ «Т», в результаті яких отримані підтверджуючі дані та відомості щодо умисного, з корисливих мотивів, використовуючи своє службове становище в супереч інтересам служби з метою одержання неправомірної вигоди у вигляді незаконного відшкодування ПДВ на користь ТОВ «А» з боку службових осіб ГУ ДФС.

Таким чином, в діях службових осіб ГУ ДФС вбачаються ознаки кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 364 КК України.

Розмежування із суміжними складами злочинів	
ст. 364 («Зловживання владою або службовим становищем»)	ст. 191 («Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем»)
Суб'єкт	
Службова особа публічного права (п.1 прим. до ст. 364 КК)	Службова особа як публічного, так й приватного права (ч. 3, 4 ст. 18 КК)
Момент закінчення злочину	
Злочин є закінченим з моменту заподіяння істотної шкоди охоронюваним законом правам, інтересам окремих громадян, державним чи громадським інтересам, інтересам юридичних осіб	Привласнення є закінченим з моменту вилучення чужого майна й отримання винним можливості розпорядитися ним як своїм власним. Момент закінчення розтрата збігається з моментом витрачання чужого майна. Заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем є закінченим з моменту отримання можливості розпорядитися ним на власний розсуд
Суспільно небезпечне діяння	
Особа отримує майнову вигоду, однак це не пов'язано з протиправним обертанням майна на свою користь	Особа незаконно і безвідплатно обертає на свою користь чуже майно, використовуючи для цього службове становище як спосіб такого заволодіння

1.4. Кваліфікація службової недбалості (ст. 367 КК України)

Ст. 367 КК не може бути застосована тоді, коли несумлінне ставлення винного до виконання своїх службових обов'язків передбачено як самостійний склад злочину в спеціальних нормах КК (ст. 271, 287 КК).

• **Не підлягає кваліфікація діяння як службової недбалості, якщо**

• істотна шкода була заподіяна внаслідок недосвідченості, недостатньої кваліфікації,

• відсутності належних навичок або з інших обставин, що не залежать від службової особи й виключають реальну можливість належного виконання покладених на неї службових обов'язків.

• За цей злочин не підлягає відповідальності і тоді, коли службова особа не виконує чи виконує неналежним чином свої службові обов'язки за наявності обставин, передбачених ст. 39 чи 40 КК.

Не охоплюється складом службової недбалості заподіяння особі тілесних ушкоджень та повинно додатково кваліфікуватися за відповідними статтями КК України.

Так, між сільською радою в особі сільського голови гр. Ч (Замовник) та ТОВ «17 в особі директора Г (Підрядник) укладено договір № 2 на виконання підрядних робіт з капітального ремонту даху. Обсяг і вартість робіт визначено в сумі 500 000, 00 гривень.

Згідно з умовами договору № 2, ТОВ «17» взяло на себе зобов'язання виконати роботи, передбачені проектною документацією по робочому проекту «Капітальний ремонт даху».

З метою забезпечення належного контролю за будівництвом, між сільською радою в особі сільського голови гр. Ч (Замовник) та ПП «УК» в особі директора гр. К (Виконавець) укладено договір № 7 на проведення технічного нагляду за будівництвом об'єкту «Капітальний ремонт даху». Згідно умов даного договору ПП «УК» проводить технічний нагляд за будівництвом об'єкту: «Капітальний ремонт даху», передбачених затвердженою проектно – кошторисною документацією та контролює якість виконання підрядних робіт на основі проектної документації згідно діючих нормативно – будівельних документів. Виконавець при проведенні технологічного процесу, в тому числі, приймає участь в прийманні виконаних будівельних робіт у підрядника, погоджує форми № КБ-2в «Акт приймання виконаних будівельних робіт», форми № КБ-3 «Довідка про вартість виконаних будівельних робіт та витрат».

Отже, гр. К перебуваючи на посаді директора ПП «УК», під час виконання повноважень інженера технічного нагляду, будучи наділений адміністративно-господарськими повноваженнями, а також виконуючи організаційно-розпорядчі функції за спеціальним повноваженням, яким був наділений сільською радою, відповідно до ч. 3 ст. 18 КК України являючись службовою особою та знаходячись у відрядженні, не прибув на об'єкт будівництва, на якому згідно умов договору повинен здійснювати технічний нагляд за будівництвом, не перевіряв відповідність виконаних будівельних робіт, конструкцій, виробів, матеріалів та обладнання проектним рішенням, вимогам державних стандартів, будівельних норм і правил, технічних умов та інших нормативних документів, а також відповідність обсягів та якості виконаних будівельних робіт проектній (кошторисній) документації, що передбачено договором № 7 та дав вказівку економісту – бухгалтеру ПП «УК» гр. С підробити його підпис та нанести відтиск печатки інженера технічного нагляду в Акті приймання виконаних будівельних робіт об'єкту, що остання згідно висновку судово –

почеркознавчої експертизи та судово – технічної експертизи документів і зробила.

Згідно висновку судової будівельно-технічної експертизи, різниця між фактично виконаним об'ємом робіт ТОВ «17» на об'єкті «Капітальний ремонт даху», і актами приймання виконаних будівельних робіт ф. КБ-2в по договору № 2 складає – 110 000,00 грн.

Таким чином, на підставі вищевказаних актів приймання виконаних будівельних робіт ТОВ «17» безпідставно отримало оплату за рахунок бюджетних коштів на загальну суму 110 000,00 гривень.

Отже, через неналежне виконання службовою особою гр. К своїх службових обов'язків через несумлінне ставлення до них охоронюваним законом інтересам сільської ради, спричинено істотну шкоду на вказану суму.

Гр. К повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 367 КК України.

Тяжкими наслідками вважаються наслідки, які в 250 і більше разів перевищують неоподаткований мінімум доходів громадян.

1.5. кваліфікація легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом

1. Вчинення фінансової операції чи правочину з коштами або іншим майном, одержаними внаслідок вчинення суспільно небезпечного протиправного діяння, що передувало легалізації (відмиванню) доходів, а також вчинення дій, спрямованих на приховання чи маскуванню незаконного походження таких коштів або іншого майна чи володіння ними, прав на такі кошти або майно, джерела їх походження, місцезнаходження, переміщення, зміну їх форми (перетворення), а так само набуття, володіння або використання коштів чи іншого майна, одержаних внаслідок вчинення суспільно небезпечного протиправного діяння, що передувало легалізації (відмиванню) доходів, -

караються позбавленням волі на строк від трьох до шести років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до двох років з конфіскацією майна.

2. Дії, передбачені частиною першою цієї статті, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб, або у великому розмірі, -

караються позбавленням волі на строк від семи до дванадцяти років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років з конфіскацією майна.

3. Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, вчинені організованою групою або в особливо великому розмірі, -

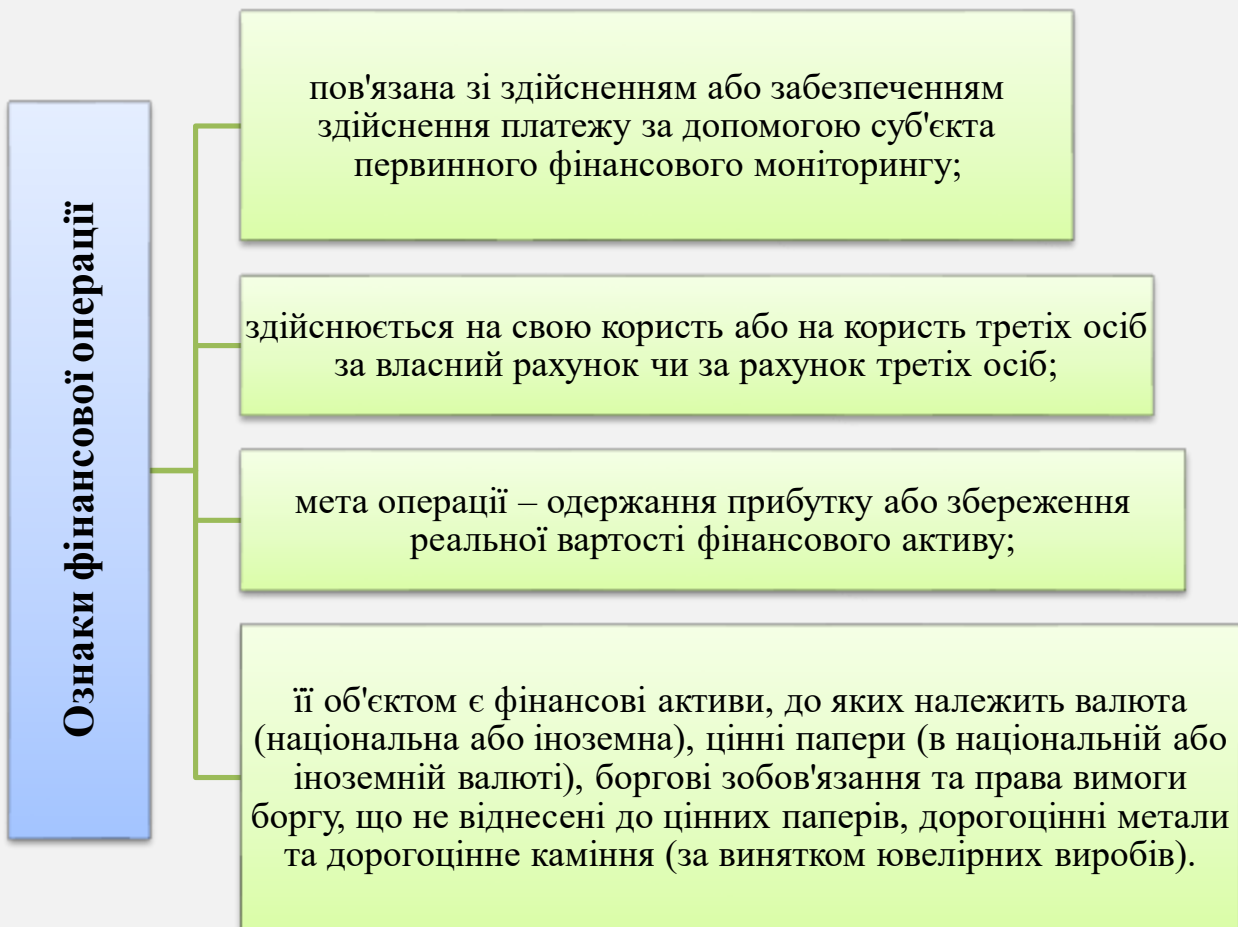
караються позбавленням волі на строк від восьми до п'ятнадцяти років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років з конфіскацією майна.

Легалізація (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, визнається вчиненою у великому розмірі, якщо предметом злочину були майно на суму, що перевищує шість тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Легалізація (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, визнається вчиненою в особливо великому розмірі, якщо предметом злочину було майно на суму, що перевищує вісімнадцять тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Фінансовою операцією

є будь-які дії щодо активів клієнта, вчинені за допомогою суб'єкта первинного фінансового моніторингу, або про які стало відомо суб'єкту державного фінансового моніторингу в рамках виконання цього Закону (див.: ЗУ "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму" від 14 жовтня 2014 р.).

Фінансова операція утворює серцевину змісту фінансової послуги, оскільки пов'язана із: внесенням або зняттям депозиту (внеску, вкладу); відкриттям рахунків; переказом грошей із рахунку на рахунок; обміном валюти; наданням послуг із випуску, купівлі або продажу цінних паперів та інших видів фінансових активів; наданням або отриманням позики або кредиту; страхуванням (перестрахованням); наданням фінансових гарантій; довірчим управлінням портфелем цінних паперів; надання послуг із обслуговування чеків, векселів, платіжних карток тощо.

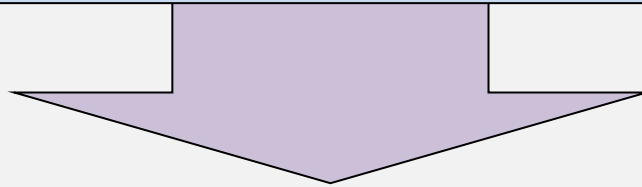
Фінансовими послугами є операції з фінансовими активами, що здійснюються в інтересах третіх осіб за власний рахунок чи за рахунок цих осіб, а у випадках, передбачених законодавством, – і за рахунок залучених від інших осіб фінансових активів, з метою отримання прибутку або збереження реальної вартості фінансових активів (див.: ЗУ "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг" від 12 липня 2001 р.).

Ст. 209 КК передбачає відповідальність за легалізацію (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, тобто вчинення фінансової операції чи правочину з коштами або іншим майном, одержаними внаслідок вчинення суспільно небезпечного протиправного діяння, що передувало легалізації (відмиванню) доходів, а також вчинення дій, спрямованих на приховання чи маскуванню незаконного походження таких коштів або іншого майна чи володіння ними, прав на такі кошти або майно, джерела їх походження, місцезнаходження, переміщення, зміну їх форми (перетворення), а так само набуття, володіння або використання коштів чи іншого майна, одержаних внаслідок вчинення суспільно небезпечного протиправного діяння, що передувало легалізації (відмиванню) доходів.

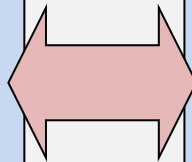
Обов'язковою умовою, за якої настає відповідальність за легалізацію, (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, є одержання таких доходів унаслідок вчинення у п. 1 примітки до ст. 209 КК суспільно небезпечного протиправного діяння (предикатне діяння).

Так, суспільно небезпечним протиправним діянням, що передувало легалізації доходів, відповідно до даної статті є діяння

За яке Кримінальним Кодексом України передбачено основне покарання у вигляді позбавлення волі або штраф понад три тисячі неоподаткованих мінімумів доходів громадян;

Діяння, вчинене за межами України, якщо воно визначається суспільно небезпечним протиправним діянням, що передувало легалізації (відмиванню) доходів, за кримінальним законом держави, де воно було вчинене, і є злочином за КК та унаслідок вчинення якого незаконно одержано доходи.

Кримінальна відповідальність за ст. 209 КК не виключається й у тих випадках, коли особа, котра вчинила предикатне діяння, була звільнена від кримінальної відповідальності у встановленому законом порядку (у зв'язку із закінченням строків давності, застосування амністії тощо) або не притягувалася до такої відповідальності (наприклад, у зв'язку зі смертю), а одержані внаслідок зазначеного діяння кошти або інше майно стали предметом легалізації.

Кримінальна відповідальність за ч. 1 ст. 209 КК настає у разі вчинення хоча б однієї з таких дій, що передували легалізації (відмивання) доходів:

Фінансової операції з коштами або іншим майном, одержаними внаслідок учинення предикатного діяння, чи укладення угоди щодо них;

Дій, спрямованих на приховання чи маскуванню:

- Незаконного походження таких коштів або іншого майна;
- Володіння ними;
- Прав на такі кошти або майно;
- Джерела їх походження;
- Місцезнаходження;
- Переміщення;

Набуття, володіння або використання таких коштів чи іншого майна.

відповідальність за зазначені дії настає лише у разі, коли кошти або інше майно, що є предметом легалізації

були одержані внаслідок учинення предикатного діяння, яке передувало відмиванню доходів,

такі дії вчинені умисно з метою надання неправомірного вигляду володінню, використанню та розпорядженню такими коштами або майном, їх набуттю чи для приховання джерел їх походження

Місце одержання коштів або іншого майна внаслідок учинення предикатного діяння (злочину) - на території України чи поза її межами - значення немає, оскільки вони можуть бути легалізовані як в Україні, так і за кордоном. Тому під час кримінально-правового оцінювання як предикатного діяння, так і легалізації доходів, мають ураховуватися положення статей 6-8 КК України про дію кримінального закону в просторі.

Під доходами, зазначеними у ст. 209 КК, відповідно до п. 16 ч. 1 ст. 1 Закону України від 14.10.2014 № 1702-VII «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» (далі - Закон № 1702-VII) слід розуміти будь-яку вигоду, одержану в наслідок учинення суспільно небезпечного діяння, що передує легалізації (відмиванню) доходів, яка може складатися з рухомого чи нерухомого майна, майнових та немайнових прав незалежно від їх вартості.

До легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, відповідно до ст. 4 Закону № 1702-VII та диспозиції ч. 1 ст. 209 КК слід розуміти будь-які дії, пов'язані із вчиненням фінансової операції чи правочину з активами, одержаними в наслідок вчинення злочину, а також учиненням дій, спрямованих на приховання чи маскуванню незаконного походження таких активів чи володіння ними, прав на такі активи, джерел їх походження, місцезнаходження, переміщення, зміну їх форми (перетворення), а так само набуттям, володінням або використанням активів, одержаних унаслідок учинення злочину.

Під учиненим фінансової операції з коштами, одержаними в наслідок учинення предикатного діяння, слід розуміти вчинення будь-якої фінансової операції, пов'язаної зі здійсненням або забезпеченням здійснення платежу за допомогою суб'єкта первинного фінансового моніторингу.

Здійснення правочину щодо коштів або іншого майна, одержаних в наслідок вчинення предикатного діяння,

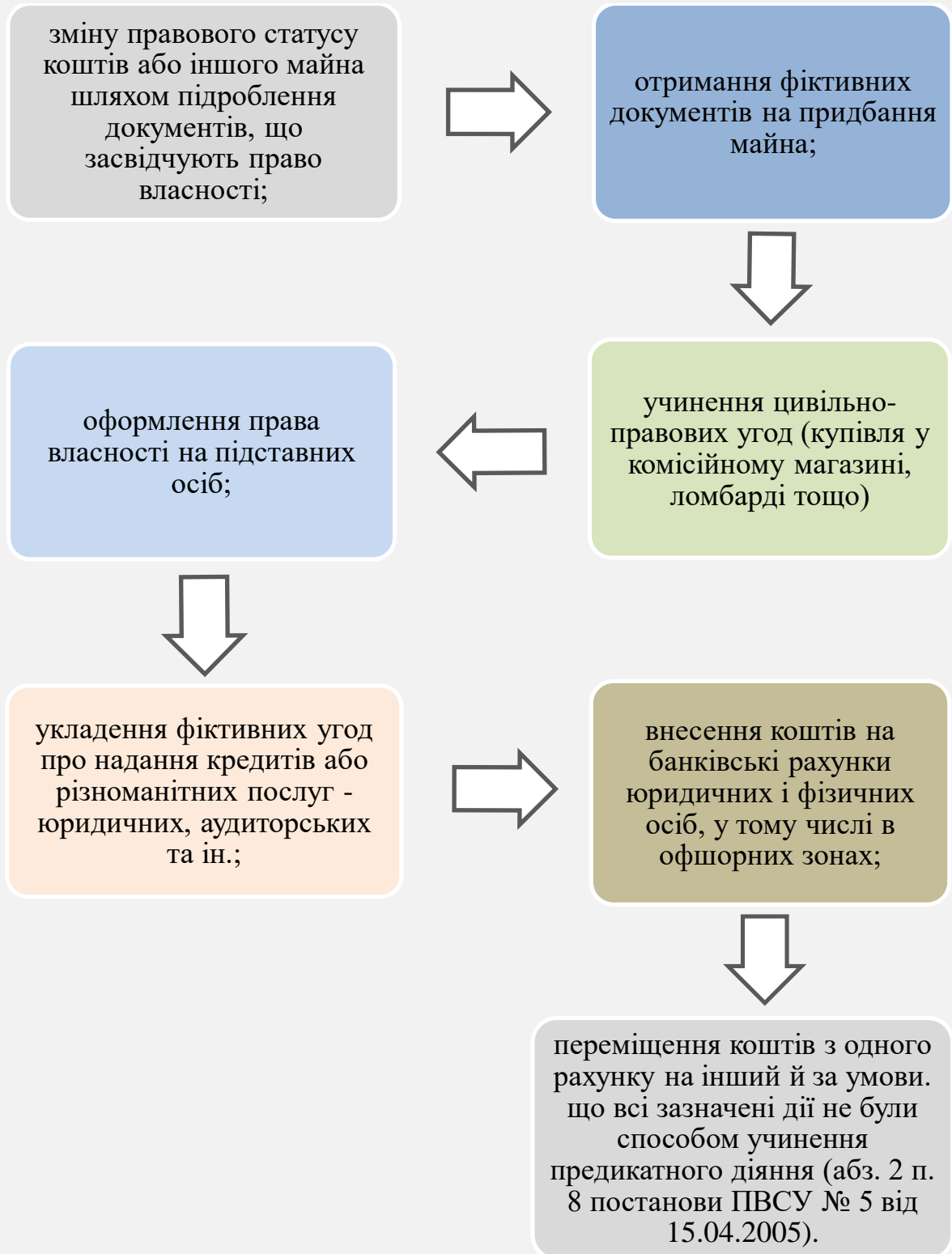
це вчинення щодо них будь-яких правочинів, тобто дій, спрямованих на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків (ст. 202 Цивільного кодексу України, у визначеному цим Кодексом порядку незалежно.

За змістом ст. 209 КК відповідальність настає й у тих випадках, коли винна особа вчиняє лише одну фінансову операцію з одержаними в наслідок учинення предикатного діяння коштами або майном чи укладає хоча б одну угоду щодо них.

Під діями спрямованими на приховання чи маскуванні незаконного походження коштів або іншого майна, одержаних унаслідок вчинення предикатного діяння, чи володіння ними, а так само правами на них, джерела їх походження, місцезнаходження та переміщення,

слід розуміти будь-які дії особи, за допомогою яких маскується чи приховується факт одержання таких коштів або іншого майна, що передував легалізації (відмиванню) цих доходів, вчинені як особою, котра одержала ці кошти або майно таким шляхом, так і будь-якою іншою особою.

Ці дії можуть бути спрямовані на таке:

Під **набуттям коштів чи іншого майна**, одержаних в наслідок учинення предикатного діяння, та володінням ними треба розуміти, відповідно, одержання їх у фактичне володіння або перебування їх у господарському віданні за недійсними правочинами (якими одержанню таких коштів чи майна або володінню ними надано правомірною вигляду і тим самим ніби то легального статусу їм самим), тобто набуття особою права власності (володіння) на такі кошти чи майна з усвідомленням нею, що вони одержані іншими особами злочинним шляхом.

Використання коштів або іншого майна, одержаних унаслідок учинення предикатного діяння, - це таке їх використання чи розпорядження ними, яке може бути й не пов'язане зі вчиненням фінансової операції чи укладенням угоди щодо них, оскільки такі дії названо в диспозиції ч. 1 ст. 209 КК як самостійні способи вчинення злочину. Зазначені кошти чи майно можуть бути використані, зокрема, під час здійснення господарської діяльності, в тому числі підприємницької.

використання
такого майна як
напівфабрикаті,
сировини тощо.

**Під використанням коштів
або іншого майна**, одержаних
унаслідок учинення
предикатного діяння, для
здійснення господарської
діяльності слід розуміти їх
використання у процесі
легальних виробництва
продукції, виконання робіт,
надання послуг, торгівлі
суб'єктами господарювання
(підприємництва),
zareestrovanimi yak taki v
ustanovlenomu zakonom porjadku,
a same:

придбання
за такі кошти
сировини,
продукції або
іншого майна
для
використання
у ГД;

будь-яке
інвестування
зазначених
коштів або
іншого майна
у
господарську
діяльність;

Використання зазначених коштів та майна може бути як пов'язаним, так і не пов'язаним з їх відчуженням, тобто з переданням іншим особам.

При цьому не можуть вважатись одержаними в наслідок вчинення предикатного діяння кошти або інше майно, якими особа не заволоділа (які не отримала) шляхом учинення злочину, а які вона незаконно утримала, приховала, не передала державі за наявності обов'язку це зробити, а саме:

кошти, не сплачені як податки, збори, інші обов'язкові платежі;

не повернена чи прихована виручка в іноземній валюті від реалізації на експорт товарів (робіт, послуг) або приховані товари чи інші матеріальні цінності, отримані від такої виручки, оскільки в таких випадках відбувається не одержання коштів та іншого майна злочинним шляхом, а незаконне (злочинне) розпорядження ними (якщо право власності на них особа набула законно).

Також не повинні визнаватися предметом легалізації контрабандно ввезені в Україну товари та інші предмети, зазначені у диспозиції ч. 1 ст. 201 КК, якщо вони були одержані (здобуті) за межами України не злочинним шляхом, а були придбані законно, а також кошти, одержані не внаслідок учинення предикатного діяння, а в результаті проведення фінансових операцій з використанням банківських рахунків підприємств, які мають ознаки фіктивності.

Не є предметом легалізації також кошти або інше майно, одержані внаслідок здійснення службовою особою без письмово о узгодження з податковим органом операцій з активами, що перебувають у податковій заставі й у подальшому використовуються суб'єктом господарювання - юридичною особою під час здійснення господарської діяльності оскільки такі активи мають легальне походження.

Не є предметом легалізації кошти (незалежно від їх розміру), одержані як субсидії, субвенції, дотації чи кредити внаслідок надання неправдивої формації суб'єктами, зазначеними у диспозиції ч. 1 ст. 222 КК, вказаним у цій нормі Закону кредиторам, хоча з такими коштами надалі і вчинюються діяння, перелічені у ст. 209 КК, оскільки ці кошти одержуються офіційно (легально), і злочин склад якого передбачено ч. 1 ст. 222 КК, не містить усіх ознак предикатного діяння у п. 1 примітки до ст. 209 КК.

Притягнення особи до кримінальної відповідальності за ст. 209 КК може відбуватись як за умови, що факт одержання нею коштів або іншого майна внаслідок учинення предикатного діяння встановлено судом у відповідних процесуальних документах (у вирокі чи постанові, хвалах про звільнення від кримінальної відповідальності, про закриття справи з нереабілітуючих підстав тощо), так і в разі, коли вона не притягувалася до кримінальної відповідальності за предикатне діяння. В останньому випадку особа одночасно притягується до кримінальної відповідальності за предикатний злочин та за легалізацію (відмивання) коштів або іншого майна одержаних в наслідок його вчинення, тобто за сукупністю цих злочинів, оскільки вона усвідомлює, що вчиняє легалізацію таких коштів майна).

Для вирішення питання про наявність складу злочину, передбаченого ст. 209 КК, необхідно встановити, що особа вчинила одну з дій, зазначених у ч. 1 цієї статті, з коштами або іншим майном, одержаними внаслідок вчинення предикатного діяння, з метою надання правомірного вигляду володінню чи розпорядженню ними, їх використанню, набуттю або приховання чи маскуванню їх незаконного походження чи володіння ними, правами на них, джерела їх походження, місцезнаходження, переміщення або ж учинила щодо них фінансову операцію чи уклала угоду.

Суб'єктом злочину, передбаченого ст. 209 КК, може бути фізична осудна особа, яка досягла 16 - річного віку, а стосовно вчинення тих чи інших правочинів ще й набула повної дієздатності у випадках та в порядку, передбачених законом, і не була обмежена у дієздатності або не позбавлена її судом.

Суб'єктом злочину в разі його вчинення у формі будь-якого з дій, визначених ч. 1 ст. 209 КК, може бути лише особа, котра не вчиняла предикатного діяння, за умови, що вона усвідомлювала факт одержання коштів або майна іншими особами злочинним шляхом. Особа, яка вчинила таке діяння, відповідає лише за вчинення фінансової операції з коштами або іншим майном чи укладення щодо них угоди, а також за вчинення дій, спрямованих на приховання чи маскуванню незаконного походження таких коштів або іншого майна чи володіння ними або правами на них, джерела їх походження, місцезнаходження чи переміщення, а за використання таких коштів або майна - лише в разі, коли воно полягало у вчиненні фінансової операції чи укладенні угоди.

Дії особи, яка не є суб'єктом первинного фінансового моніторингу, що полягають у збуті майна, одержаного внаслідок учинення злочину (наприклад, крадіжки) іншими особами, не утворюють складу легалізації (відмивання) коштів або іншого майна, одержаних злочинним шляхом (ст. 209 КК), якщо такому майну не надається вигляд правомірно здобутого. Залежно від конкретних обставин справи зазначені дії містять або ознаки крадіжки (у формі пособництва), або склад злочину, передбачений ст. 198 КК.

**Особливості кваліфікації легалізації
(відмивання) доходів, одержаних
злочинним шляхом, за наявності
кваліфікуючих ознак**

Кваліфікуючими ознаками є такі:

**дії; передбачені частиною
першою цієї статті, вчинені
повторно або за
попередньою змовою
групою осіб, або у великому
розмірі (ч. 2 ст. 209);**

**дії передбачені частинами
першою або другою цієї
статті, вчинені
організованою групою або в
особливо великому розмірі
(ч. 3 ст. 209)**

За ознакою вчинення цього злочину за попередньою змовою групою осіб має кваліфікуватися діяння, коли в ньому брали участь: як співвиконавці дві чи більше особи, котрі до вчинення діяння домовилися легалізувати (відмити) доходи, одержані внаслідок вчинення предикатного діяння. Для наявності цієї кваліфікуючої ознаки не обов'язково, щоб усі особи вчинювали ті ж самі (тотожні) дії, передбачені ст. 209 КК. Зазначена ознака буде наявна й у тому разі, коли одна особа вчиняє будь-які з альтернативних дій, передбачених ч. 1 ст. 209 КК, а друга - інші.

Дії осіб, які взяли участь у легалізації (відмиванні) доходів одержаних злочинним шляхом, як організатори, підбурювачі або пособники, якщо вони не є одночасно співвиконавцями цього злочину слід кваліфікувати за відповідними частинами ст. 27 і 209 КК.

Доходів, одержаних злочинним шляхом. Відповідно до п. 3 примітки до ст. 209 легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, визнається вчиненою в особливо великому розмірі, якщо предметом злочину були кошти або інше майно на суму, що перевищує вісімнадцять тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Депутат міської ради гр. Д, знаючи про бюджетне фінансування направлене на проведення будівельно-монтажних робіт з ремонту покрівель в житлових будинках та комунальних закладах міста в значному розмірі, маючи злочинний намір спрямований на заволодіння чужим майном, шляхом обману, в особливо великих розмірах, а саме заволодіння бюджетними грошовими коштами під час проведення капітальних ремонтів покрівель будівель закладів освіти, об'єктів соціальної інфраструктури, та житлових будинків міста, шляхом завищення вартості склоізолю (руберойду), як основного будівельного матеріалу та надання замовникам робіт підроблених документів: договорів, договірних цін, зведених кошторисних розрахунків вартості об'єкта будівництва, відомостей ресурсів до локального кошторису, іншої проектно-кошторисної документації, а також вчинення інших злочинів, які б полегшували заволодіння чужим майном і тісно були пов'язані з ними, усвідомлюючи, що одноосібно не зможе реалізувати зазначений злочинний намір, організував на території міста стійку злочинну групу, в яку на добровільній основі і єдності злочинних намірів увійшли директор ТОВ «Три-О», гр. П, мешканці міста гр. Б та гр. Т.

З метою заволодіння бюджетними грошовими коштами в особливо великому розмірі, учасники організованої групи вирішили організувати виконання ремонтних робіт покрівель об'єктів інфраструктури та житлових будинків міста за договорами підряду, укладеними з розпорядниками бюджетних коштів міської ради, при цьому діючи за наступним злочинним планом: по-перше, підшукування особи, яка здійснить пошук суб'єкта господарювання - платника податку на додану вартість (ТОВ «Тал»), від імені якого, у подальшому, будуть укладатись договори підряду з розпорядниками бюджетних коштів, виконає всі необхідні дії з реєстрації, зміни директора юридичної особи на своє ім'я, придбас корпоративні права на цю юридичну особу, визначить основним видом діяльності згідно КВЕД «41.20 Будівництво житлових і нежитлових будівель», забезпечить перереєстрацію вже існуючих та відкриє нові банківські рахунки, після чого надасть реєстраційні документи, печатки, ключі доступу до податкових систем та банківських рахунків в розпорядження учасникам організованої групи;

По-друге, узгодити з посадовими особами відділу освіти, відділу молоді та спорту міської ради та КП «Житлосервіс» розробку проектів договорів підряду та проектно-кошторисної документації щодо проведення робіт з капітального ремонту покрівель інфраструктури та житлових будинків міста, розробити всю необхідну документацію та укласти відповідні договори підряду з розпорядниками бюджетних коштів, при цьому, включити до вказаних документів вартість склоізолу (руберойду), як основного будівельного матеріалу, значно вищу за ринкову. По-третє, придбати склоізол (руберойд) за ринковими цінами, після чого організувати виконання робіт з капітального ремонту покрівель із залученням до таких робіт за цивільно-правовими угодами мешканців міста, після чого за результатами виконання робіт та підписання відповідних актів заволодіти бюджетними коштами та вжити заходи до маскування їх незаконного походження (легалізувати).

Відповідно до розробленого гр. Д злочинного плану, учасники організованої групи повинні були організувати виконання ремонтних робіт покрівель об'єктів інфраструктури та житлових будинків міста за договорами підряду, укладеними з розпорядниками бюджетних коштів міської ради, а саме: відділом освіти міської ради, відділом молоді та спорту міської ради, комунальним підприємством «Житлосервіс».

При цьому гр. Д, як організатор злочинної групи, повинен був, діючи від імені ТОВ «Тал», вирішити питання з керівниками юридичних осіб - замовників робіт, про надання ТОВ «Тал» послуг з проведення капітальних ремонтів, здійснити розробку документів, необхідних для проведення капітальних ремонтів (договорів, всіх додатків до вказаних договорів, проектно-кошторисної документації, договірних цін, дефектних актів, зведених кошторисних розрахунків вартості об'єктів будівництва, розрахунків №1-2 загальнопромислових витрат до зведених кошторисних розрахунків, локальних кошторисів на будівельні роботи, відомостей ресурсів до локального кошторису, відомостей ресурсів до актів приймання виконаних будівельних робіт, актів приймання виконаних будівельних робіт, довідок про вартість виконаних будівельних робіт) заздалегідь вказавши в таких документах завищену вартість склоізолу (руберойду), забезпечити підписання вказаних документів у замовників робіт, здійснювати контроль за безпосереднім проведенням капітальних ремонтів та дотриманням заздалегідь обумовлених різниць між фактичною вартістю будівельних матеріалів та їх вартістю за договірною та проектно-кошторисною документацією, забезпечити підписання актів приймання виконаних робіт з вартістю склоізолу (руберойду), що попередньо вказана в проектно-кошторисній документації, координувати діяльність інших членів злочинної групи.

Гр. П повинен був підшукати особу, яка у подальшому придбає юридичну особу - суб'єкта господарювання, від імені якого, у подальшому, будуть укладатись договори підряду з розпорядниками бюджетних коштів, формувати бухгалтерську та податкову звітність ТОВ «Тал», користуючись наявними у його розпорядженні електронними ключами від системи «інтернет-банкінгу» в усіх банківських установах, де ТОВ «Тал» відкрито рахунки, контролювати проведення розрахункових операцій (попередні оплати, кінцеві оплати) із замовниками за проведені роботи та особисто проводити розрахункові операції, вжити заходи до легалізації (відмивання) грошових коштів, отриманих злочинним шляхом та переведення отриманих бюджетних грошових коштів в готівкову форму.

Гр. С та гр. Т, згідно розподілених ролей, повинні були підшукати серед мешканців області осіб, які можуть виконати роботи з капітального ремонту покрівель житлових будинків та об'єктів соціальної інфраструктури міста, уклавши з ними від імені ТОВ «Тал» формальні цивільно-правові угоди, до яких занести недостовірні відомості про оплату праці цих осіб, підшукати реалізатора склоізолю (руберойду) за цінами не вище ринкових, забезпечити закупівлю від імені фізичної особи-підприємця, не пов'язаної з ТОВ «Тал» вказаного руберойду, контролювати виконання робіт та вартість будівельних матеріалів, звітувати про вартість закуплених матеріалів, використання коштів та стан виконання робіт гр. Д.

Крім того, гр. С повинен був здійснювати забезпечення готівковими коштами виконання робіт з проведення капітального ремонту покрівель житлових будинків та об'єктів соціальної інфраструктури міста, закупівлю склоізолю (руберойду), а також передавати отримані злочинним шляхом грошові кошти гр. Д.

Отже, ТОВ «Тал» на підставі договорів підряду на проведення капітального ремонту покрівель укладених з Відділом молоді та спорту міської ради, виконано роботи на загальну суму 562 731,60 грн., при цьому відповідно до актів виконаних робіт, використано під час ремонту руберойд наплавлювальний для верхніх шарів АПП-ПЄ-4.0- 3171,41 кв. м, руберойд наплавлювальний для нижніх шарів ПЄ-2,5-1922,44 кв. м.

Крім того, ТОВ «Тал» на підставі договорів підряду на проведення капітального ремонту покрівель укладених з Відділом освіти міської ради, виконано роботи на загальну суму 2 028 002,80 грн, при цьому, відповідно до актів виконаних робіт, використано під час ремонту руберойд наплавлювальний для верхніх шарів АПП-ПЄ-4.0 - 7531,765 кв. м, руберойд наплавлювальний для нижніх шарів ПЄ-2,5-7143,533 кв. м.

Також, ТОВ «Тал» на підставі договорів підряду на проведення капітального ремонту покрівель укладених з КП «Житлосервіс», виконано роботи з капітального ремонту відповідних покрівель на загальну суму 7 716 421,4 грн., при цьому, відповідно до актів виконаних робіт, використано під час ремонту руберойд наплавлювальний для верхніх шарів АПП-ПЄ-4.0 - 16749,3556 кв. м, руберойд наплавлювальний для нижніх шарів ПЄ-2,5-16485,9588 кв. м.

Згідно висновку дослідження проведеного Управлінням по боротьбі з легалізацією доходів, отриманих злочинним шляхом ГУ ДФС в області, фінансово-господарської діяльності ТОВ «Тал» пов'язаної з використанням коштів державних та комунальних підприємств області протягом року встановлено, що з метою забезпечення правомірності підстав для отримання коштів державних та комунального підприємств ТОВ «Тал» здійснило включення до вартості виконаних робіт по ремонту покрівель вартість руберойду на суму 5 412 481,28 грн. (з ПДВ), що не підтверджується фактом реального його попереднього одержання від постачальників.

Відповідно до висновку судово-товарознавчої експертизи до витрат на будівництво вказаних об'єктів включено вартість склоізоли (руберойду), як основного будівельного матеріалу, яка завищена на 25-70 %.

Висновком судово-економічної експертизи підтверджені висновки дослідження Управління по боротьбі з легалізацією доходів, отриманих злочинним шляхом ГУ ДФС в області щодо перевищення вартості використаного руберойду, вказаної у підсумкових відомостях ресурсів, на загальну суму 3 386 518,39 грн., яка на момент вчинення кримінального правопорушення у тисячу і більше разів перевищувала неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

Таким чином, ТОВ «Тал» безпідставно отримало на поточний рахунок від Відділу освіти, Відділу молоді та спорту міської ради та КП «Житлосервіс» бюджетні кошти у розмірі 3 386 518,39 грн.

У подальшому гр. П, користуючись наявними у його розпорядженні електронними ключами від системи «інтернет-банкінгу» в усіх банківських установах, де ТОВ «Тал» відкрито рахунки, з метою приховання незаконного походження грошових коштів в сумі 3 386 518,39 грн., тобто легалізації (відмивання) доходів, перерахувати вказані грошові кошти на рахунки ТОВ «Севєр - сервіс», ТОВ «Три - сервіс» та ТОВ «Тех - ресурс» з подальшим перерахуванням підприємствам реального сектору економіки (виробникам продуктів харчування та м'ясної продукції).

Таким чином, гр. Д разом з гр. П, гр. С та Г заволоділи шляхом обману бюджетними грошовими коштами на загальну суму 3 386 518,39 грн., що у тисячу і більше перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян на момент скоєння злочину, що є особливо великим розміром, чим заподіяли матеріальну шкоду міській раді на зазначену суму.

Також згідно з аналітичною довідкою дослідження, проведеного Управлінням боротьби з відмиванням доходів, одержаних злочинним шляхом, ГУ ДФС в області, про результати аналізу руху грошових коштів по розрахунковим рахункам ТОВ «Тал» при отриманні їх від Відділу освіти, Відділу молоді та спорту міської ради, КП «Житлосервіс» за виконання капітальних ремонтів покрівель та їх подальший рух протягом року, встановлено відсутність перерахування коштів виробникам чи реалізаторам руберойду. Грошові кошти рухалися між підприємствами ТОВ «Три - Сервіс», ТОВ «Севєр - Сервіс», ТОВ «Тех - Ресурс», Місцевого благодійного фонду «Григорія Сковороди» на розрахункові рахунки ТОВ «Тех - Ресурс», відкриті в АТ «Таскомбанк», а з розрахункового рахунку ТОВ «Тех - Ресурс» в АТ «Таскомбанк» грошові кошти перераховувались за нібито придбані продукти харчування на підприємства реального сектору економіки.

Органом досудового розслідування повідомлено гр. Д про підозру, у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 3 ст. 28, ч. 2 ст. 205, ч. 4 ст. 190, ч. 3 ст. 209 КК України.

ВИСНОВОК

Тіньова економіка яскраво відображає стан злочинних діянь в економічній сфері. Злочинність посилюється внаслідок стрімко розвиваючої економічної кризи, яка відображається в низькій заробітній платні та високим рівнем оподаткування. Саме запобігання та подолання економічних злочинів може стати базою для розробки довготривалої стратегії соціально-економічного розвитку суспільства.

Запобігання злочинам – це система заходів економічного, правового, виховного та соціально-культурного характеру, які проводяться уповноваженими органами державної влади. Головною складовою запобігання злочинів в економічній сфері являється практична діяльність правоохоронних органів та справедливе покарання в межах чинного законодавства.

Перед правоохоронними органами постає завдання у створенні міцного правопорядку, що гарантуватиме зниження злочинності до мінімальних показників, з урахуванням особливостей економічних, суспільно-психологічних умов в суспільстві.

Правильна кваліфікація, реєстрація та подальше планування розслідування у справах, які пов'язані з економічною сферою, це багатоетапний процес до якого входять різноманітні структурні елементи.

Слід зауважити, що успішне запобігання злочинних діянь це справа не тільки працівників правоохоронних органів, а й суспільства. Стратегія громадського впливу на злочинність має полягати, з одного боку, в залученні, а з іншого – в ініціативній участі окремих громадян, громадських організацій правоохоронної спрямованості до охорони правопорядку, участі у програмах профілактики злочинності, надання інформації про вчинені злочини з обов'язковим матеріальним заохоченням цих напрямів роботи з боку держави і приватного бізнесу.

Зважаючи на титанічні зусилля правоохоронних органів, злочинність в сфері економіки змінюється в бік вироблення нових технологій для здійснення не правомірних діянь, злочинці проникають та намагаються здійснювати контроль за сегментами економіки та створювати системи корумпованих зв'язків для максимального злочинного результату. Саме тому боротьба з економічною злочинністю стає такою актуальною та має бути предметом для вивчення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Київ: Просвіта, 1996. 80 с. (із наступними змінами та доповненнями).
2. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України: кодекс від 05.04.2001, редакція від 25.09.2020 [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
3. Кримінальний процесуальний кодекс України. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України» від 13.04.2012р. № 4652-VI // X.: Одісей, 2012. 360 с.
4. Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 року // ВВР України. 2015. № 2. Ст. 124.
5. Закон України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 (із наступними змінами та доповненнями).
6. Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» від 18.02.1992 року // ВВР України. 1992. № 22. Ст. 303 (з наступними змінами та доповненнями).
7. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за злочини, вчинені злочинною спільнотою» від 04.06.2020 року // Голос України від 26.06.2020. № 105.
8. Закон України «Про інформацію» від 02.10.1992 року // ВВР України. 1992. № 48. Ст. 65 (з наступними змінами та доповненнями).
9. Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13.01.2011.
10. Закон України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014.
11. Закон України «Про державну таємницю» від 21.01.1994.
12. Закон України Про захист економічної конкуренції від 11.01.2001 року.
13. Закон України Про електронні довірчі послуги від 05.10.2017 року // ВВР, 2017. № 45. ст. 400 (зі змінами від 14.01.2020 № 440-IX).
14. Закон України Про інформацію від 02.10.1992 року // ВВР України. 1992. № 48. Ст. 65 (з наступними змінами та доповненнями).
15. Закон України Про зв'язок від 16.05.1995 року // ВВР України. 1995. № 20. Ст. 143 (з наступними змінами та доповненнями).
16. Закон України Про електронні документи та електронний документообіг від 22.05.2003.
17. Закон України Про Антимонопольний комітет України від 26.11.1993.
18. Про виконання рішень та застосування практики Європейського Суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 року №3477.
19. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (Рим, 04.11.1950 року. Ратифікована 17.07.1997 року) / Збірка документів Ради Європи, ратифікованих Україною. К.: Фенікс, 2006. 496 с.

Підручники, навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Кваліфікація злочинів у діяльності Національної поліції України: навч. посіб. / за заг. ред. О. М. Литвинова; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків: Константа, 2017.
2. Дії працівників поліції у разі виявлення економічних злочинів: методичні рекомендації / Кубецька О. М., Лазарєв В. О., Неклеса О. В., Палешко Я. С., Санакоєв Д. Б. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т. внутр. справ, 2020. 76 с.
3. Албул С.В., Андрусенко С.В. Правові та організаційно-тактичні проблеми протидії організованій злочинності: навч. посібник. Одеса: ОДУВС, 2017. 142 с.
4. Міщанинець О.М. Конспект лекцій для спеціалізації працівників підрозділів стратегічних розслідувань. Дніпро: ДДУВС, 2020. 183 с.
5. Публічні закупівлі у громадах. Посібник для розпорядників бюджетних коштів / В. Нестуля, Ю. Кузько, М. Сімка : за заг. ред. Ангели Бочі. Київ. USAID. 2020. 40 с.
6. Дараган В.В. Виявлення та документування злочинів при здійсненні закупівель товарів, робіт і послуг для забезпечення потреб держави та територіальної громади : навч. посіб. / В.В. Дараган. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 119 с.
7. Протидія злочинам у бюджетній сфері: метод. реком. / О.Є. Користін, С.С. Чернявський, В.І. Василичук та ін. за заг. ред. О.М. Джужі. К., 2012. 288 с.
8. Розслідування економічних злочинів: навч. посібник. 2-ге вид., перероб. та доп. / М. А. Погорецький, О.О. Вакулик, Д.Б. Сергеева; за ред проф. М. А. Погорецького. К.: ВД «Дакор», 2015. 184 с.
9. Подолання протидії розслідуванню злочинів економічної спрямованості: наук.-практ. рекомендації / Пчолкін В.Д., Федосова О.В., Піддубний В.В. Харків: ХНУВС, 2019. 80 с.
10. Дії працівників поліції у разі виявлення економічних злочинів : методичні рекомендації / Кубецька О.М., Лазарєв В.О., Неклеса О.В., Палешко Я.С., Санакоєв Д.Б. Дніпро: ДДУВС, 2020. 76 с.

Монографії та інші наукові видання:

1. Єфімов В.В. Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції під час протидії злочинам у сфері державних закупівель : монограф. / В.В. Єфімов, В. В. Дараган, Т.О. Часова. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2016. 205 с.
2. Дараган В.В. Протидія злочинам у сфері державних закупівель підрозділами Департаменту захисту економіки Національної поліції України : монограф. / В.В. Дараган. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 224 с.

3. Дараган В.В. Оперативно-розшукова протидія злочинам у сфері державних закупівель: проблематика та практики: монограф. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 352 с.

4. Доліновський Ю.С. Особливості виявлення та розслідування злочинів, що вчиняються під час здійснення публічних закупівель у сфері охорони здоров'я: дис. на здобуття наук. ступеня к.ю.н.: 12.00.09 / Ю.С. Доліновський. Львів, НУ «Львівська політехніка», 2018. 258 с.

5. Нагачевський С.В. Оперативно-розшукове виявлення та документування злочинів, вчинених службовими особами у сфері державних закупівель: монографія. Львів: ЛьВДУВС, 2014. 196 с.

6. Кікінчук В.В. Методика розслідування злочинів, пов'язаних з використанням бюджетних коштів в агропромисловому комплексі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.09. Дніпропетровськ, ДДУВС, 2014. 20 с.

7. Меденцев А.М. Розслідування злочинів, що вчиняються у сфері державних закупівель: Дис. на здобуття наук. ступеня к.ю.н.: 12.00.09 / А.М. Меденцев. Одеса, Міжнародний гуманітарний ун-т, 2015. 214 с.

Інтернет-ресурси

1. Офіційна сторінка Департаменту стратегічних розслідувань НП України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.facebook.com/DSI.police.ukraine/>

2. INFOBOX.PROZORRO.ORG infobox.prozorro.org — інформаційний ресурс, створений командою ProZorro, щоб допомогти якомога швидше увійти в роботу в системі електронних закупівель.

3. PROMETHEUS («ПУБЛІЧНІ ЗАКУПІВЛІ» ТА «ПУБЛІЧНІ ЗАКУПІВЛІ ДЛЯ БІЗНЕСУ») безкоштовні он-лайн курси на платформі Prometheus. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://prometheus.org.ua/courses/>

4. ВІ модуль аналітики, який в режимі он-лайн відображає усі закупівлі, що проводяться через електронну систему Prozorro. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://bi.prozorro.org/>

5. НЕНОРМАТИВНІ АКТИ «Порядок здійснення допорогових закупівель» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://bit.ly/2sEuji6>

6. ІНСТРУКЦІЇ З ВИКОРИСТАННЯ МОДУЛЮ АНАЛІТИКИ - [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://dozorro.org/tools/public-bi>

7. КОРИСНІ ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ПОТРЕБ ЗАМОВНИКА (пошук «ідеальної» тендерної документації, тощо) - <https://dozorro.org/tools>

20. OpenProcurement [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://openprocurement.org/ua/nonprice-criteria.html>

Навчальне видання

**Санаков Дмитро Борисович
Некlesa Олександр Вікторович
Єфімов Володимир Веніамінович
Палешко Яна Сергіївна**

КВАЛІФІКАЦІЯ ЗЛОЧИНІВ В ЕКОНОМІЧНІЙ СФЕРІ

Методичні рекомендації

Підп. до друку 03.12.2020 р. Формат 60x84/16. Гарнітура – Times.
Друк трафаретний (RISO), цифровий. Папір офісний. Ум.-друк. арк. 2,50.
Тираж 15 прим.

Надруковано у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ
49000, м. Дніпро, просп. Гагаріна, 26, т. (056) 756-46-41
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6054 від 28.02.2018